

თბილისის ღია სასწავლო უნივერსიტეტი

ზვიად როგავა, ზაურ ამილახვარი

საბადასახადო სამართალი

საერთო-სახელმწიფოებრივი
და ადგილობრივი გადასახადები

დამხმარე სახელმძღვანელო

თბილისი
2013

სახელმძღვანელოში განხილულია საქართველოში მოქმედი საერთო-სახელმწიფოებრივი და ადგილობრივი გადასახადების განმარტებისა და გადახდის წესი, გაანალიზებულია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ინსტრუქციები, აგრეთვე საქართველოს შემოსავლების სამსახურის მეთოდური მითითებები და კომენტარები.

სასწავლო კურსის შესწავლას აადვილებს კომპეტენტური ორგანოების მიერ შემუშავებული და სახელმძღვანელოში სისტემურად წარმოდგენილი კონკრეტული სიტუაციური მაგალითები.

სახელმძღვანელო განკუთვნილია სამართალმცოდნეობის, აგრეთვე ეკონომიკისა და ბიზნესის მართვის სპეციალობების სტუდენტებისათვის და საგადასახადო სამართლის საკითხებით დაინტერესებული სხვა პირებისათვის.

რედაქტორი — სამართლის დოქტორი
მანია კოპალიშვილი

რეცენზენტი — სამართლის დოქტორი
ირმა ხარშილაძე

ავტორები: სამართლის დოქტორი
ზვიად როგავა — თავი 1, 2, 3, 4, 6.

სამართლის დოქტორი
ზაურ ამილახვარი — თავი 5.

ყველა უფლება დაცულია. ამ წიგნის არც ერთი ნაწილი (ეს იქნება ტექსტი, ფოტო-ილუსტრაცია თუ სხვა) არანაირი ფორმით და საშუალებით (იქნება ეს ელექტრონული თუ მექანიკური), არ შეიძლება გამოყენებულ იქნას საავტორო უფლებების მქონე სუბიექტების წერილობითი ნებართვის გარეშე.

სავტორო უფლებების დარღვევა ისჯება საქართველოს კანონმდებლობით.

© იურისტების სამყარო, 2013

© ზ. როგავა – თავი 1,2,3,4,6, 2013

© ზ. ამილახვარი – თავი5, 2013

ISBN 978-9941-9323-1-1

TBILISI OPEN TEACHING UNIVERSITY

ZVIAD ROGAVA, ZAUR AMILAKHVARI

TAX LAW

Common - State and Local Taxes

Textbook

**TBILISI
2013**

In this textbook is discussed Georgia's common-state and local taxes calculation and payment procedure, analyzed the instruction of Georgia Ministry of Finance, also Georgia Revenue Service methodical instructions and comments.

Study this course make easy to formulate and show system concrete situational examples by the competence organs.

This textbook is intended for law students, also economic and business administration specialty and for people who dealing with tax law tasks.

Editor – Doctor of Law MAIA KOPALEISHVILI

Reviewer – Doctor of Law IRMA KHARSHILADZE

**Authors: Doctor of Law
ZVIAD ROGAVA – Chapter 1, 2, 3, 4, 6.**

**Doctor of Law
ZAUR AMILAKHVARI – Chapter 5.**

© WORLD OF LAWYERS, 2013

© ZVIAD ROGAVA – Chapter 1, 2, 3, 4, 6. 2013

© ZAUR AMILAKHVARI – Chapter 5. 2013

ISBN 978-9941-9323-1-1

შინაარსი

შესავალი	8
სასწავლო კურსის პროგრამა (სილაბუსი)	10
თავი I. საშემოსავლო და მოგების გადასახადები	24
1.1 საშემოსავლო გადასახადის გადამხდელები	24
1.2. საშემოსავლო გადასახადის დაბეგვრის ობიექტი	27
1.3. საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთი. დაუბეგრავი მინიმუმი	28
1.4. შეღავათები საშემოსავლო გადასახადში	30
1.5. მოგების გადასახადის გადამხდელები	40
1.6. მოგების გადასახადის დაბეგვრის ობიექტი და გადასახადის განაკვეთი	45
1.7. შეღავათები მოგების გადასახადში	48
1.8. ერთობლივი შემოსავალი	56
1.9. გამოქვითვები	83
1.10. ზარალის გადატანა.....	141
1.11. სუსტი კაპიტალიზაცია	143
1.12. საერთაშორისო დაბეგვრა და გადასახადებისაგან თავის არიდების აღკვეთა.....	149
1.13. შემოსავლების დაბეგვრა გადახდის წყაროსთან	153
1.14. თანამფლობელობა.....	181
1.15. გადასახადების ადმინისტრირების წესები.....	183
1.16. გადასახადის მიმდინარე გადასახდელები	194
1.17. საშემოსავლო გადასახადი საზღვარგარეთის ქვეყნებში	206
2.18. მოგების გადასახადი საზღვარგარეთის ქვეყნებში.....	214
დანართი 1	221
დანართი 2	228
დანართი 3	230
თავი II. სპეციალური დაბეგვრის რეჟიმები	231
2.1. მიკრო ბიზნესის სტატუსი	231
2.2. მცირე ბიზნესის სტატუსი	246

2.3. ფიქსირებული გადასახადის გადამხდელი.....	264
2.4. ფიქსირებული საშემოსავლო გადასახადი.....	274

თავი III დამატებული ღირებულების გადასახადი 282

3.1. დამატებული ღირებულების გადასახადის არსი	282
3.2. გადასახადის გადამხდელები.....	286
3.3. დაბეგვრის ობიექტი, დასაბეგრი ოპერაციის თანხა და დრო	299
3.4. საქონლის მიწოდებისა და მომსახურების განევის ადგილი	315
3.5. დღგ-ისგან გათავისუფლების მარეგულირებელი წესები და გადასახადისაგან გათავისუფლება	324
3.6. გადასახადის გამოანგარიშების, დეკლარირებისა და გადახდის წესი	350
3.7. საგადასახადო ანგარიშ-ფაქტურა და დღგ-ის ჩათვლა	352
3.8. უკუდაბეგვრა და სხვა სპეციალური წესები	374
3.9. უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა მიერ საქართველოში შეძენილ საქონელზე გადახდილი დამატებული ღირებულების გადასახადის თანხის დაბრუნება	394

თავი IV აქციზი425

4.1. აქციზის არსი. გადასახადის გადამხდელები და დაბეგვრის ობიექტი	425
4.2. დასაბეგრი ოპერაციის, აქციზური საქონლის იმპორტისა და აქციზური საქონლის ექსპორტის თანხის განსაზღვრა.....	428
4.3. აქციზური საქონელი და გადასახადის განაკვეთები	428
4.4. აქციზის ჩათვლა.....	430
4.5. აქციზის გადახდის წესი	432
4.6. აქციზური მარკები	434
4.7. აქციზისაგან გათავისუფლების მარეგულირებელი წესები	444

თავი V იმპორტის გადასახადი და საბაჟო გადასახდელები ...452

5.1. ზოგადი დებულებანი	452
5.2. გადასახადის გადამხდელები, დაბეგვრის ობიექტი და გადასახადის განაკვეთები	452

5.3. გადასახადის დარიცხვის, გადახდისა და საბაჟო ღირებულების განსაზღვრის წესი	455
5.4. საქონლის წარმოშობის ქვეყნის განსაზღვრა	461
5.5. საგადასახადო შეღავათები.....	468

თავი VI. ქონების გადასახადი507

6.1. ადგილობრივი გადასახადების არსი	507
6.2. საწარმოთა ქონების გადასახადი	509
6.3. ფიზიკურ პირთა ქონების გადასახადი.....	522
6.4. მიწის გადასახადი.....	527
6.5. ადგილობრივი გადასახადები საზღვარგარეთის ქვეყნებში	538

დანართები545

შესავალი

გადასახადებით დაბეგვრის ისტორია ათასწლეულებს ითვლის. სახელმწიფოს წარმოშობასთან ერთად გადასახადი მისი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების ერთადერთ შესაძლო საშუალებად იქცა. იცვლებოდა გადასახადების რაოდენობა, მათი დასახელება, დანესებისა და გადახდის საშუალებები, თუმცა გადასახადების არსი ყოველთვის უცვლელი რჩებოდა. იურიდიული და ფიზიკური პირები გადასახადს უხდიდნენ სახელმწიფოს ამა თუ იმ საქმიანობის განხორციელების უფლები-სათვის ან საკუთრებაში არსებული ქონებისათვის.

სახელმწიფო, როგორც გადასახადის მიმღები, ადგენდა გადასახადის გადამხდელების მიერ გადასახადების გამო-ანგარიშებისა და გადახდის წესს ანუ გადასახადის გადახდის ფორმები და წესი ამა თუ იმ ფორმით ყოველთვის დადგენილი იყო. კანონი განსაზღვრავდა გადასახადების გადამხდე-ლებს, დაბეგვრის ობიექტებს, გადასახადის განაკვეთებს და გადახდის საშუალებებს. გადასახადები მძლავრი ინსტრუმენტი ხდებოდა იმ პირთა ხელში, ვინც სახელმწიფოში შეიმუშავებდა სოციალურ-პოლიტიკურ და ეკონომიკურ ფასეულობებსა და პრიორიტეტებს.

ასეთი წესრიგი დღემდე შენარჩუნდა. ამასთან, გადასახ-ადებით დაბეგვრის საკითხებზე საკანონმდებლო აქტებთან ერთად საქართველოში მოქმედებს მთელი რიგი კანონქვემდებ-არე ნორმატიული აქტები (საქართველოს მთავრობის დადგენი-ლიებები, საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ინსტრუქციე-ბი, ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოების გადაწყვეტილებები), შემოსავლების სამსახურის მეთოდური მითითებები და კომენტარები. ამ რაოდენობის ნორმატიულ აქტებთან მუშაობა მოითხოვს გადასახადებით დაბეგვრის თეორიული საფუძვლების ცოდნას და დიდ პრაქტი-კულ გამოცდილებას. ასეთი საქმიანობისათვის მომავალი სპე-ციალისტების მომზადება — წინამდებარე დამხმარე სახელმძ-ღვანელოს ძირითადი მიზანია.

სპეციალისტების ხარისხობრივი მომზადება სამართლის, ეკონომიკისა და ბიზნესის მართვის სფეროში მთელი რიგი სასწავლო კურსების, მათ შორის საგადასახადო დისციპლინების, საფუძვლიან შემუშავებას ეფუძნება. გადასახადებით დაბეგვრის საკითხებზე ასეთ სასწავლო კურსებს განეკუთვნება „გადასახადებით დაბეგვრის საფუძვლები“, „საგადასახადო სამართალი“, „გადასახადები და დაბეგვრა“.

სახელმძღვანელოში განხილულია საქართველოში მოქმედი გადასახადების შინაარსი. თითოეულ გადასახადზე განხილულია მისი ელემენტები, ძირითადი ნორმატიული აქტები, ინსტრუქციული და მეთოდური მასალა. სახელმძღვანელოში განხილულია კონკრეტული მაგალითები, რაც საშუალებას გვაძლევს დავინახოთ მოქმედი საგადასახადო კანონმდებლობის ცალკეული ნორმების გამოყენების თავისებურებანი. სახელმძღვანელოში არსებული დანართები სწავლების პროცესს შემატებს მეტ ინფორმაციულობას და უფრო საინტერესოს გახდის.